

A képernyő előtt

Hernádi játéka és mások

Talán indokolt, ha az elmúlt hét tévéműsoraiból éppen a hetet záró vasárnap éjszakai adást emelem ki. A *Dramairok műhelyében* sorozat most *Hernádi Gyulát* hozta nézőközönségbe igen sajátos, a sorozat eddigi darabjaitól merőben eltérő formában. Az adás rendezője Hernádi Álladó alkotótársa, *Jancsó Miklós* volt. E műsor iránti megkülönböztetett figyelmet az is indokolja, hogy ugyancsak az elmúlt héten már volt egy közös műsoruk a *Stúdió '80* keddi jelentkezésében, s azzal külön foglalkoztam, másrészt pedig az alkotópáros éppen most Miskolcon állít színpadra egy darabot, a *Csárdaskirálynőt*, s ezért azok számára, akik az ismert operett bemutatását, illetve a Hernádi-Jancsó *átfogalmazta* darabot várják, sem volt érdektelen bepillantani Hernádi műhelyébe, megtudni, miként is születnek a sokszor vitatott, de tudomásul nem venni lehetetlen művészi alkotások. Mindenekelőtt jó volt megtudni, mennyire *csapatmunka* Jancsó és Hernádi minden közös alkotása, s ebben a csapatmunkában az is benne foglaltatik, hogy íróvá válik kisebb-nagyobb részben a produkció minden részvevője, közösen alakítják ki a végleges formát, ki-ki hozzáadja a maga ötletét, tehetségét. A „történelemfilozófiai blödi”, ahogyan Hernádi egyik-másik színpadi művét nevezte, igényelte is sokak előtt ezt a most látott, sajátos magyarázatot, hiszen meg viszonylag keveseknek kedvence a témák ilyenforma jelentkezése, és azt a színpadi ábrázolási gyakorlatot is szokni kell, hogy nem csak egyszerűen szétosztják a mű történelmi mítoszokat, illetve hamis mítoszokat, hanem a *demisztifikálásban* egymástól függetlennek vélt történelmi korok és személyiségek közötti kapcsolatokot is teremti, s így mond véleményt az emberiség történelmének negatív jelenségeiről, vonulatairól, szereplőiről. Igen érdekes volt együtt látni Hernádi féltucatnyi színpadi művének részleteit, meghallgatni a *dramairól ars poeticát*, újra megnézni az azt realizáló jeleneteket, vagy jelenetsort, azok formálódásait, hallgatni az író történelemfilozófiai tevékenységét. A gyulai vár és a fővárosi Varszínház nézőtere és színpada voltak a fő helyszínek — igazán sajnálható, hogy például kimaradt a sorból a Pesti Színházban bemutatott *Királyi vadászat* —, s a drámaalkotás mellett valamennyire abba is bepillanthattunk, miként változik a drámai anyag *Jancsó kezében* előadásra. (Ezt napjainkban a miskolci színház nézőterén is megleshetjük a próbák alatt.) Bizonyára nem lesz egységes ennek a drámaíró-portrénak a fogadtatása sem, hiszen akadt jó néhány apróság, amire nem volt egyértelmű magyarázat, elsősorban a rendezői szimbólumokat illetően. De azzal együtt a maga játékos oldottságában valóban a műhelymunkát tárta fel, kitűnően informált; *Ungvári Tamás* műsorvezetése nem kerekedett az anyag fölébe, hanem valóban háttérbe vonuló vezetés volt, forgatókönyvírói munkája alighanem az adásból megismert csapatmunka keretében valósult meg. Érdekes, *szórakoztatón tanulságos* műsor részesei, élvezői lehettünk. Erdemes volt ébren maradni érte.

*

A hét egyéb műsoraik közül megemlítené két saját tévéfilm. A *Gábor Andor* 1918-ban írt regényére alapuló *Doktor Senki* — *Szántó Erika* és *Málnay Levente* adaptálásában, az utóbbi rendezésében — a századforduló magyarországi polgári világát, *hiteles levegőjét* idézte a képernyőre, a véletlen kínálta csalással-zsarolással karrierjét elindító hírlapíró történetének háttérben élő, eleven emberekként, de már a *maguk panoptikumvilágát* is megéreztetve vonultak fel a kor jellegzetes alakjai és azok életvitele. Talán a regény szatirikus vonásai kicsit letompultak. — A *gyilkos köztünk van...* című, *Robert Thomas* írta és *Félix László* rendezte játék a szabályos angol krimi nyomdokain haladt, tisztességgel kamera elé állított munka volt, sem jobb, sem rosszabb, mint a hasonló importdarabok.

Örülök, hogy *Tarr Béla* filmjét, a *Családi tűzfészek* című, nagy sikerű alkotást a televízió is bemutatta. Elkészítése óta mitsem vesztett értékeiből, mondandója világos, nyílt, tiszta, s témája — sajnos — még mindig időszerű.

A 75 éves *Keller Dezső* tiszteletére *Takács Mária* szavai kedvesek voltak, de az író megérdemelte volna a *színesebb méltatást*, s nem csak egyetlen, húsz év előtti jelenete vidám színpadi felvételének bemutatását.

Benedek Miklós

Az abaújkéri gyermekklub

A dolog úgy kezdődött, hogy épült egy új modern ebédlő, s így a régi helye, a kastély valamikori pincéje szabaddá vált. Jött az ötlet, alakítsuk át gyermekklubba. Az ötletet azonnal tett is követte. Ennek lassan már két esztendeje, azóta üzemel ugyanis az abaújkéri Kisebítő Iskola és Nevelőotthon gyermekklubja az otthon lakóinak nagy-nagy öröme. Azóta heti öt alkalommal rendeznek itt foglalkozásokat az itt tanító pedagógusok és az otthon gyermekei. Ebből két alkalommal könyvtári foglalkozás szerepel a programban, egy alkalommal a kicsik, két alkalommal pedig

a nagyok klubját tartják. A pinceklub könyvtárral ellátott, audiovizuális eszközökkel, játékokkal gazdagon felszerelt. Az itt tartott foglalkozások fő jellemzője a komplexitás. Műsoraikkal, foglalkozásaikkal igyekeznek több irányú művészi élményt nyújtani. A klubrendezvények formái és tartalmi keretei ugyanis biztosítják az irodalmi, a zenéi, a képzőművészeti, és a mozgásélmény együttes jelenlétét. Az abaújkéri speciális gyermekklub — melyhez hasonló az országban is kevés működik — híre már túlterjedt a járás, sőt a megye határain is.

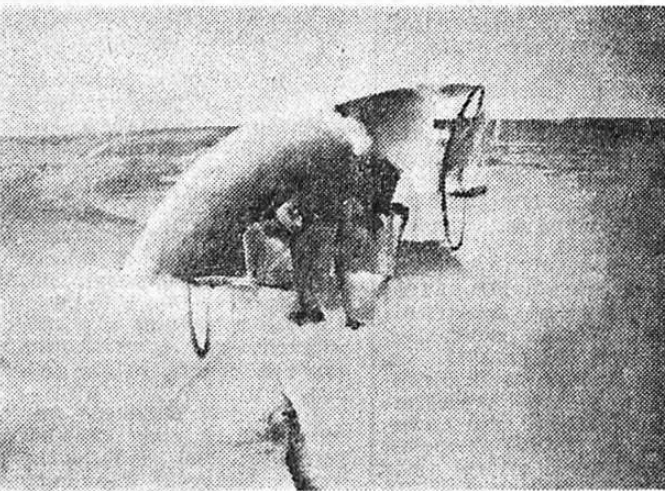
Megnyílt a miskolci téli tárlat

(Folytatás az 1. oldalról)

Díogyőri Gépgyár díját *Torony Endre* András szobrászművész, a Borsodi Szebányakét *Csikszentmihályi Róbert* Munkácsy-díjas szobrászművész, az Ózdi Kohászati Üzemek díját pedig *Bálványos Huba* Munkácsy-díjas grafikusművész nyerte el.

A miskolci téli tárlaton 159 alkotás — festmény, grafika, plasztika és textilmű — látható, az előtérben a részt vevő művészek képei

fogadnak. A kiállítás Miskolc város és Borsod megye Tanácsa, a Magyar Képzőművészek Szövetsége észak-magyarországi területi szervezete, a Kiállítási Intézmények (Műcsarnok) és a Miskolci Galéria gondozásában készült, rendezője *Baranyi Judit*. A plakátot és a katalógust *Szakál Edit* tervezte, a fotókat *Fejér Ernő* készítette. A december 31-ig látogatható tárlat érdemi méltatására még visszatérünk.

A nagydíjas Lőránt János Emberpár című festménye

Miskolci zenei hét

A Magyar Állami Hangversenyzenekar ad koncertet ma, december 2-án 19 óra 35 perces kezdettel a Miskolci Nemzeti Színházban. Mozart: g-moll szimfóniáját, Ha idegen leszel nekem című hangversenyáriáját és Esz-dúr szimfóniáját Ferencsik János vezényli. Közreműködik Tokody Ilona és Jandó Jenő. Ugyancsak ma tartja hangversenyét a megyei könyvtár előadótermében a Miskolci Új Zenei

Műhely. Műsorukban századunk zenéjéből válogattak. Az est kezdési időpontja este 10 óra. Mindkét hangversenyt egyenesben közvetíti a Magyar Rádió.

Egész héten Miskolcra jelentkezik a Ki nyer ma? Ma délután 12 óra 20 perckor a Nehézipari Műszaki Egyetem aulájából csendül fel a jól ismert szignál. A vetélkedőn természetesen szívesen látják a játékos kedvű, miskolci zenebarátokat is.

A Szovjet Irodalom decemberi száma

A folyóirat próza rovata *Vlagyimir Tyendrakov* új kisregényével örvendeztetni meg az olvasót. A *Leszámolás*, hősé alig néhány évvel idősebb a nemrég megjelent *Tavaszi tótágas* Gyuszkájánál. A *Tavaszi tótágas* varázslat: történetessé nagytitka a kamasz-szá válás villanásnyi pillanatát. A *Leszámolás* tragédia, pedagógiai eposz, társadalmi krimi, portréorozat. Kinek kell a vádlottak padjára ülni, ha egy tizenhat éves iskolás fiú agyonlővi alkoholistá apját? A cselekmény izgalmas olvasmányélményt ígér, Tyendrakov bámulatos konfliktus-teremtő érzéke pedig szinte készen adja a színpadi formát — reméljük ezúttal a magyar dramaturgok számára is.

A líra rovat a hatvanéves *David Szamojlov*ot köszönti, akiből, mint annyi kortársából, a háború faragott költőt. Az *Európa Könyvtár* 1968-ban adta ki A fekete nyírfa címmel válogatott verseit. Szamojlov költészetét a klasszikus orosz költészet formavilágát, mondanodját, világosságra és pontosságra törekvését örökíti tovább. Emberileg, nyelvéleg csöndes és hiteles Szamojlov minden megszólalása. Verseit egy klasszikus tájképfestő gondosságával és alázatával

rajzolja meg, de a látszólag egyszerű, népdalszerű forma mély gondolati elemeket tartalmaz: az olvasót egyetlen varázsszerűen a vers legbelső tartományába viszi, feloldja a legsötétebb látomást is. Költészetének lényege: csillogóra tisztítani a köznap szavakat.

A lírikus Szamojlov és a prózaíró Tyendrakov alkotásai ezen a ponton találkoznak. Az irodalom emberi viszonyokat mutat be, ahol a jószág megütözik az alapossággal, a becsület a hazugsággal, a nagylelkűség az alattomosággal, az erkölcs az erkölcselenséggel.

Ezek a gondolatok mintegy vezérfonalát adják a Szovjet Irodalom következő számának. Erre építkeznek *Marija Prilezsajeva* A zöld lámpa című elbeszélése, *Dimitrij Lihacsov* Oroszországról szóló jegyzetei, *Alekszandr Karaganov* válasza a magyar filmeseknek, és a magyar műfordítók vallomásai a Tvardovszkij-fordításokról. És végül a fenti gondolatok jegyében köszönti a folyóirat az ötvenes Húdozsasztvennaja Lityeratura Kiadót abban az interjúban, amelyet A. Harkov készített *Valentyin Oszipov*val, a kiadó igazgatójával.

...ha leülünk és beszélgetünk...

Örizni való jó emlékek

Olyan picike a ház, hogy szinte belebújik a földre. A falak szinte nekitámaszkodnak a domboldalaknak. Alig ténylegyi udvar öleli körül egyik oldalát. A tanítónő, *Ódor Ernőné* azt mondja, a parányi osztályterem bejárattól szép kilátás nyílik a környékre. De amikor ott járunk, már a szomszédos ház is bekebelezte az a tejfehér világ, amit hétköznapiokon egyszerűen csak ködként emlegetünk.

Sály-Latorba hívtak minket egy levél. Furcsa levél volt. Szomorú és büszke, elkécseregett és lelkes. Az egyszem másodikos osztály egyszem tanítónője írta. Két éve van még hátra, azután nyugdíjba megy. Addig viszont tenni szeretne valamit a rábízott tizenöt cigánytanulóért. A legkevesebbet és a legtöbbet: hogy nap mint nap felelősséggel ül le közéjük.

A gyerekek már hazamentek. Elvitte őket a Dankótelepre a busz... Jó néhányuknak saját bérlete van. Nem volt könnyű meggyőzni, rábeszélni a szülőket, de többségük kötelek állt... Es segített az anyaiskola, a sályi is. Kolléga készítette a fényképeket — a közlekedésiek meg nem reklamáltak a szabályos igazolványképeket... Segítettek, ahogy tudtak... Négyezer öt méter — ennyi a tanterem. Fehérre meszelt, tisztta... még örzi a délelőtti meleget. Reggel majd megint duruzsol a kályha. A szén már várja, hogy „lapáttra” kerüljön. A szén megjött — mindig megjön. Nemcsak meleget hoz, őrizni való jó emlékeket is. Mint most is. — Nekik álltak volna, hogy belapátolják, de a gyerekek nem engedték. A régi kis tanítványok! akik már felsőbb osztályok padjait kopatták, kivették a szerszámot a tanítónő kezéből... Majd mi, ez a mi dolgunk...

A gyerek jó szóért jó szóval fizet...

Füzetekbe lapozgatunk. A füzetek, könyvek itt maradnak... Otthon ronggyá tépnek a még kisebbek. S a füzet, a könyv munkaeszköz. Ma is, holnap is, meg holnapután is dolgozni kell bele... „Vannak nagyon szépek, meg csúnyácskák is”. A mozdulat, ahogy elem simítja a gyöngybetűs írást füzetet — mintha a szorgalmas kislány fejét simogatná meg... *Weöres Sándor* csupa játék, csupa ritmus kis verseit olvasom, hibátlann, gondosan, szépen átmásolva... Őtöst kapna bizony ez a munka bármelyik iskolában...

„A számtan, az bizony nehezen megy... Ha megbiztatják egymást, akkor igen... És kell a tanító noszogatása.

bátorítása is, hogy: tudod te azt kistiam...”

Valamikor a község gyerekei is ide jártak. A picike ház iskola volt ötven, de talán még több esztendeje is... Aztán a latorai gyerekeket bevitte a busz Sályba. Tagiskola lett az egyetlen tanteremből. Cigányiskola. Először összevonták az alsótagozatát. Mostanára már csak a második maradt. Jövőre? Volt már úgy, hogy ezt az osztályt is beviszik. Menne ő is a gyerekekkel. Nem tagadja, nem örült a hírek. Már nem szívesen buszozna reggel-délben... Es hát bent is nagy a zsúfoltság. A gyerekeknek is jobb, hogy egymás között vannak... Nagy létszámú osztályban majdnem menthetetlenül lemaradnak... Mert szólni is kevésbé mernek... Igen, valamikor idejártak a latorai gyerekek is. Azóta viszont a latoraiak nem nagyon akarják már ezt az iskolát... Az emberi kicsinyesség olykor megmérgezi a hétköznapiakat is. Mint a minap... „jaj, akkor nagyon elkeseredtem, csak azért írtam azt a levelet, hogy ilyen kis iskolákba is elvihetnek a tanítójelöltek!” — amikor valaki teleszórt a kaput gazzal.

„A múltkor az egyik gyerek nem jött. Másnap kerdem, hol voltál? Nem volt tiszta — válaszolta. Pedig csak összeverekedtek a busznál és hazaszaladt panaszkodni... De tudja, hogy szeretem, ha rendesen öltözve jönnek. Ha kezet mosnak, mielőtt megisszák a tejuket...” Mert kapnak azt is... A budapesti Textilfestő Gyár egyik szocialista brigádjától minden hónapban megérkezik a „tejpénz”. Kenyérre, néha zsemleire is futja. A Datorg Dorottya úti üzemének KISZ-fiataljai egyszerűen már meglepték őket játékokkal. („Azt nagyon szeretik, és vigyáznak is rá!”)

Most megint írtak, jönnekek újra... Talán futja az ajándékra szánt összegből egy diavetítőre... Es voltak már üdülői is... A jegyeket is úgy szerezte, hogy kilincselte érte... De nem bánta meg... a gyerekek olyan büszkéek voltak a Balatonra... és nagyon igyekeztek, hogy ne hozzanak szégyent az iskolájukra, meg Joli néniére se! — Örülök, hogy eljöttek. Felejtsek el azt a levelet! Rossz kedvem volt... Másnap már el is felejtettem... A ténylegyi udvaron még megtorpanunk... „Valami játék kellene még ide... Nem nagy, nem sok...”

Még integet. S míg lassan bemelegszik a kocsit, nem megy ki a fejemből, hogy néha elég, ha csak leülünk és beszélgetünk...

Csutorás Annamária

Csapatzászló-avató ünnepség

Kedves ünnepség színhelye volt a leninvárosi 6. sz. Általános Iskola, ahol úttörőcsapatzászló-avatásra került sor. Az idén elkészült új oktatási intézmény *Martos Flóra* nevét viselő, 2170. számú úttörőcsapat tagjait — 400 kisdobost és úttörőt — *Szemerszki Jánosné*, a Magyar Úttörők Szövetsége Országos Tanácsának és megyei elnökének tagja köszöntötte.

Az ünnepi beszéd után átadták a Tiszai Vegyikombinat városi mintaboltja által adományozott csapatzászlót a *Martos Flóra* úttörőcsapatnak. A csapatzászlón emlékszalagot helyezett el *Mészáros János*, a TVK szakszervezeti bizottságának titkára, továbbá a testvér úttörőcsapatok és ifjúsági szervezetek képviselői.

Háztartási kisgépek és alkatrészek, evőeszközök

● nagy választékban kaphatók

a 12. sz. Barkácsboltban, Miskolc, Vörösmarty u. 5-15.

VASVILL
KERESKEDELMI
VÁLLALAT